

گفتگو با

خانم فریده تذهیبی

نقش پولشویی در فرایند تقلب

خانم فریده تذهیبی دانش‌آموخته حقوق بین‌الملل عمومی و بازنشسته بانک مرکزی و عهده‌دار مشاغل زیر بوده است:

- رئیس بازرسی بانکها (مدیریت نظارت بر بانکها)، معاون و سرپرست اداره نظارت بر ارز بانک مرکزی، مدیر امور فاینانس، عضو کمیسیون ارز، عضو کمیسیون مناطق آزاد و....
- خانم تذهیبی هم‌اکنون در حوزه‌های زیر فعالیت دارد:
- عضو گروه تهیه‌کننده متن مقررات تجدید نظر ضمانتنامه‌های عندالمطالبه در اتاق بازرگانی بین‌المللی در پاریس (ICC)،
- عضو کارگروه ضمانتنامه‌های عندالمطالبه در اتاق بازرگانی بین‌المللی در پاریس،
- عضو کارگروه مبارزه با پولشویی در اتاق بازرگانی بین‌المللی در پاریس،
- دبیر کمیسیون بانکداری کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی،
- دارای گواهینامه اتاق بازرگانی بین‌المللی به‌عنوان متخصص و مدرس بین‌المللی مقررات متحدالشکل ضمانتنامه‌های عندالمطالبه، و
- مدرس مبارزه با پولشویی و ضمانتنامه‌های عندالمطالبه در بانک مرکزی، سیستم بانکی ایران و کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی.
- ایشان همچنین مولف سه جلد کتاب در ارتباط با موضوع مبارزه با پولشویی است و مقاله‌های متعدد در نشریه‌های داخلی و خارجی درباره موارد تخصصی بانکی منتشر ساخته است. ترجمه مقررات متحدالشکل ضمانتنامه‌های عندالمطالبه (URDG 758) و ترجمه مقررات متحدالشکل پوشش اعتبار اسنادی (URR) از دیگر کارهای پژوهشی خانم تذهیبی به شمار می‌آید.

سازش

از شما سپاسگزاریم که برایمان فرصتی را فراهم آوردید تا بتوانیم در خدمتتان، به نقش یکی از مبحثهای مطرح‌شده در فرایند تقلب بپردازیم و نظریات کارشناسانه شما را با مخاطبان مجله حسابرس در میان بگذاریم. ابتدا درخواست داریم مبارزه با پولشویی را در یک جمله تعریف کنید.

تذهیبی

مبارزه با پولشویی را در یک جمله می‌توان چنین تعریف کرد: «جلوگیری از ورود پول کثیف در چرخه اقتصادی و سیستم مالی».

سازش

پول کثیف به چه پولی گفته می‌شود؟ و مصداقهای آن را چگونه بر می‌شمارید؟

تذهیبی

درآمدهای حاصل از اقدامات غیرقانونی، جنایات، و جرمهای سازمان‌یافته و هر نوع مبادلات مالی نامشروع از مصداقهای پول کثیف است. هر کشور نیز بنا به قوانین و شرایط خود مصداقهای پول کثیف را تعیین می‌کند. ولی درباره بعضی از مصداقها در جامعه بین‌المللی اتفاق نظر وجود دارد مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه، برده‌داری مدرن و....

سازش

بفرمایید ویژگیهای پولشویی چیست و چرا آن را جرم می‌دانند؟

تذهیبی

پولشویی جرمی است فرا ملی و سازمان‌یافته که با کمک فرهیختگان انجام می‌شود و جرم دوم است (بدین ترتیب که ابتدا کاری غیرقانونی مانند قاچاق مواد مخدر انجام می‌شود و بعد برای استفاده از درآمد حاصل از آن اقداماتی صورت می‌گیرد که آن اقدامات را نیز جرم تلقی

طبق ماده ۵، تمامی اشخاص حقوقی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانکها، موسسه‌های مالی و اعتباری، بیمه‌ها، بیمه مرکزی، صندوقهای قرض‌الحسنه، بنیادها و موسسه‌های خیریه و شهرداریها مکلفند آیین‌نامه‌های مصوب هیئت وزیران در اجرای این قانون را به اجرا گذارند.

در ماده ۶ هم، دفترهای اسناد رسمی، وکیلان دادگستری، حسابرسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی مکلفند اطلاعات مورد نیاز در اجرای این قانون را که هیئت وزیران تصویب می‌کنند، به درخواست شورای عالی مبارزه با پولشویی ارائه دهند.

سازمان

وظیفه هر یک از سازمانهایی که نام بردید، چیست؟

تذهیبی

بدیهی است که وظیفه هر یک از مشاغل نامبرده، چنین است که دستورالعمل داخلی خود را باید با توجه به طبیعت فعالیت خود تنظیم کنند.

سازمان

کلید مبارزه با پولشویی یا معامله مشکوک چیست؟

تذهیبی

شناسایی مشتری یا به تعبیر آیین‌نامه اجرایی قانون یادشده، ارباب رجوع (با نگاه دقیق به تعریف گسترده‌ای که از ارباب رجوع می‌شود)، نگهداری سوابق هر معامله به‌نحوی است که بشود آن را بازسازی کرد، توجه به معاملاتی که با روند معقول یک مبادله همخوانی ندارد و گزارش عملیات مشکوک.

می‌کنند) در قانون ایران و در زمینه مبارزه با پولشویی، ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی مصوب سال ۱۳۸۶، جرم پولشویی را به این ترتیب تعریف می‌کند:

الف- تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به‌دست آمده باشد.

ب- تبدیل، مبادله، یا انتقال عوایدی به‌منظور پنهان کردن سرچشمه غیرقانونی آن با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به‌نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.

ج- اخفا یا پنهان کردن ماهیت واقعی، سرچشمه، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

سازمان

درآمدهای حاصل از جرم را چه درآمدهایی می‌دانید؟

تذهیبی

ماده ۳ قانون این درآمدها را به معنای هر نوع مالی می‌داند که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به‌دست آمده باشد.

سازمان

در پاسخ به پرسش قبلی ما، به مواد قانونی در ارتباط با مبارزه با پولشویی اشاره فرمودید، با توجه به تعریف‌های بالا چه سازمانها یا افرادی باید مواد قانونی را رعایت کنند؟

تذهیبی

ماده ۵ و ۶ قانون آن را مشخص کرده است، به این ترتیب که؛

از دید من سازمان حسابرسی باید دستورالعمل خاص حرفه‌ای خود را

برای اجرای وظایف قانونی در امر مبارزه با پولشویی تنظیم کرده و

رعایت آن را به تمامی افراد دست‌اندرکار حرفه ابلاغ کند

نیز جرم جدیدی بشناسند و برای آن مجازات تعیین کنند. انجام دقیق این موارد است که به وسیله کشورهای مختلف در سازمانهای بین‌المللی ارزیابی می‌شود و در ارزیابی ریسک هر کشور برای مبادلات بین‌المللی تاثیر می‌گذارد.

سابل

در مورد مسئولیت و وظیفه حسابربان و سازمان حسابرسی در زمینه مبارزه با پولشویی نظر خود را بفرمایید.

تذهیبی

از دید من سازمان حسابرسی باید دستورالعمل خاص حرفه‌ای خود را برای اجرای وظایف قانونی در امر مبارزه با پولشویی تنظیم کرده و رعایت آن را به تمامی افراد دست‌اندرکار حرفه ابلاغ کند. آموزش نیز جزئی جدایی‌ناپذیر و مهم در کار مبارزه با پولشویی است و بدون آموزش، اجرای امر مبارزه با پولشویی در سازمان نمی‌تواند به درستی صورت گیرد.

حسابربان در صورت برخورد با مورد مشکوک و نیز در صورت درخواست اطلاعاتی از دبیرخانه مبارزه با پولشویی باید با این سازمان همکاری داشته باشند. همواره این پرسش مطرح می‌شود که اگر حسابربان به افشای اطلاعات مربوط به مشتریان خود بپردازند، این امر اطمینان عمومی به حرفه آنان را با تاثیرات منفی روبه‌رو خواهد کرد.

در این رابطه باید گفت که اولاً افشای این اطلاعات برای دبیرخانه مبارزه با پولشویی کاملاً محرمانه بوده و انتقال اطلاعات از طرف دبیرخانه نیز پس از پردازش و کنترل‌های لازم، به قوه قضاییه همچنان کاملاً محرمانه خواهد بود. به عبارت دیگر هیچکس در این موارد نه متهم است نه مشمول مجازات. تنها پس از رسیدگی قضایی است که افراد محکوم و مجازات می‌شوند.

بنابراین گزارش دادن یا پاسخ دادن به پرسشهای دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی، افشای اطلاعات مشتریان نیست. به عبارت دیگر، مشتری برای حسابرس، شناخته شده و اطلاعاتش شفاف است ولی حسابرس و سازمان مربوط اسرار مشتری را حفظ می‌کند.

سابل

از صرف وقت و حضور شما در این گفتگو سپاسگزاریم.

(برای توضیح بیشتر درباره معامله مشکوک می‌توانید به بند «و» ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۲۳ هیئت وزیران مراجعه فرمایید.) در واقع عامل اصلی شفافیت هر معامله با شناسایی مشتری و طبیعت معامله است؛ به نحوی که حتی مشاغل تحت قسم عامل اصلی (مانند حسابربان) باید در صورت درخواست سازمانهای مجری قانون، اطلاعات مشتریان را در اختیارشان قرار دهند.

سابل

کدام سازمان مجری قانون در امر خاص پولشویی است؟

تذهیبی

ماده ۴ قانون مبارزه با پولشویی به منظور هماهنگی دستگاه‌های ذیربط در امر جمع‌آوری، پردازش و تحلیل اخبار، اسناد و مدارک، اطلاعات و گزارشهای رسیده، تهیه سیستم اطلاعاتی هوشمند، شناسایی معاملات مشکوک، و به منظور مقابله با جرم پولشویی، شورای عالی مبارزه با پولشویی به ریاست و مسئولیت وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزیران بازرگانی، اطلاعات، کشور و رئیس کل بانک مرکزی را تشکیل می‌دهد و این شورا برای اجرای وظیفه خود، دبیرخانه شورای عالی را در وزارت دارایی و امور اقتصادی تأسیس کرده است.

سابل

پرسش بعدی ما در مورد ضابطه مربوط به حسابربان در استانداردهای بین‌المللی است.

تذهیبی

به موجب ضوابط تنظیم‌شده بین‌المللی و استانداردهای چهل‌گانه سازمان گروه ویژه برای اقدام مالی (FATF) حسابربان در رده مشاغل غیرمالی که باید استانداردهای مبارزه با پولشویی را رعایت کنند، نیز قرار دارند (توصیه ۴-۱۲). بنابراین حسابربان باید به این موضوع مهم نیز توجه داشته باشند که در صورت انجام امور فرامرزی هم مشمول رعایت ضوابط قرار می‌گیرند.

سابل

نقش دولتها را در زمینه مبارزه با پولشویی چگونه می‌بینید؟

تذهیبی

مهمترین امر، تهیه و تصویب قوانین مبارزه با پولشویی و ایجاد سازمانی برای اجرای آن است. دولتها همچنین باید تملک، استفاده و پنهان کردن درآمدهای حاصل از جرم را